

धम्मपद् व्याख्या

(संक्षिप्त)

भाग-१

(सिद्धार्थं गौतमयात् सुजाताया खीर दान)

भिक्षु अश्वघोष

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषा)

(१) बौद्ध प्रश्नोत्तर	(१५) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा
(२) बौद्ध दर्शन	(१६) मिलिन्द प्रश्न
(३) नारी हृदय	(१७) श्रमण नारद
(४) बुद्ध शासनको इतिहास	(१८) वेस्सन्तर जातक
(५) पटाचारा	(१९) सतिपट्टान भावना
(६) ज्ञानमाला	(२०) बौद्ध विश्वास भाग-१, २
(७) बुद्ध र वहाँको विचार	(२२) बौद्ध दर्पण
(८) शान्ति	(२३) सप्तरत्न धन
(९) बौद्ध ध्यान	(२४) सफलताको रहस्य
(१०) पञ्चशील	(२५) मानव महामानव
(११) लक्ष्मी	(२६) निरोगी
(१२) उखानको कथा संग्रह	(२७) जातक कथा
(१३) तथागत हृदय	(२८) सतिपट्टान विपस्सना
(१४) महास्वप्न जातक	(२९) प्रज्ञा चक्षु

Dharmakirti Publication-

(English)

1. Buddhist Economics & The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar
4. Dharmakirti in a Nutshell

धम्मपद व्याख्या

विश्वविद्यालयीय पाठ्यपुस्तक

(संक्षिप्त)

भाग-१

भिक्षु अश्वघोष

संघाराम भिक्षु तालीम केन्द्र

110, विद्यापीठ, दिल्ली, क्षेत्रवाटी, यो. 110007

प्रकाशक :

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति बिहार, धीघः

☎ ३२०४६६

बुद्ध सम्बत २५३३

नेपाल सम्बत ११०६

इरवी सम्बत १६८६

विक्रम सम्बत २०४६

प्रथमावृत्ति १२००

मुद्रकः - शोभा भगवती प्रिन्टिङ्ग प्रेस, ढल्को, छेत्रपाटी, ये * ।

स्व. रत्नशोभा तुलाधर

जन्म वि. सं. १९४९ स्वांयापुन्ही धुंका पंचमी
मृत्यु वि. सं. २०१६ कर्तिपुन्ही धुंका षष्टमी खुनु

धर्मदान

निनी दिवंगत रत्नशोभा तुलाधरया पुण्य स्मृतिस थुगु
धर्मया सफू धर्मदान यानाम्ह -

हेराशोभा तुलाधर
असन, कोतुननी, येँ ।

प्रकाशकीय

थुगु सफू श्रद्धेय अश्वघोष भन्ते नं न्हुगु तालं च्वया
बिज्यागु धम्मपदया व्याख्या खः । थुगु सफुती हिंसिचा देक
चिकिहाक याना बाखँ दुथ्याका तःगुलिं भगवान् बुद्धं गन
सुयात व छाया कना बिज्यागु धैगु खँ दुगुलिं धम्मपद गाथाया
अर्थ थुइका काय्त अःपु जुइथे ताः ।

थुगु सफू दिवंगत रत्नशोभा तुलाघरया पुण्य स्मृतिस
(गुणलुमंका) धर्मदान याय्त माक्व ध्यवा चन्दा बिया दीम्ह
असं कोतुननीया हेराशोभा तुलाघरयात यक्व पुण्य लायेमा,
जय जुइमा घका भित्तुना दु । थुकथं मदे धुंकुपिनि नामं
धर्मया सफू छापे याना धर्मदान याय्गु हे धार्थेया श्रद्ध खः ।

धर्मदान व धर्मया सफू प्रकाशन याय्त सफू च्वया
गुहाली याना बिज्यागुलिं पूज्य अश्वघोष भन्तेयात धन्यवाद
दु ।

थुगु सफू धर्मकीर्तिया (१३२) सच्छि व स्वीनिगूगु
कथं छिकपिनि न्होने ते फुगु हे उपासक उपासिकापिनिगु
त्याग चेतना व श्रद्धां याना खः ।

स्वीयापुन्ही

२५३३

•

धम्मवती

अध्यक्ष धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

थुगु खँ

धम्मपद धयागु पालि त्रिपिटकयागु छगू बुद्ध वचन संग्रह याना तःगु सफू खः । थुकी नीखुगू (२६) वर्ग दु । उकीमध्ये ह्यापायागु यमक वर्ग छगूयागु जक थुगु सफूती संक्षिप्त बाखँ तथा व्याख्या यानातया । थुकथं दातापिनि श्रद्धा कथं छगू निगू वर्ग याना धम्मपद पिकाय्गु मनसाय खः ।

थुगु जिगु मुक्कं मौलिक नं मखु अनुवाद नं मखु । श्रीलंकाया छह्य पण्डित भिक्षु सिरि त्राणोभास तिस्स धैह्य महास्थविरं च्वया विज्यागु “धम्मपद विवरण” धैगु सफू बःकया घाय्ला नक्कल याना घाय् सम्पादन यानागु खः । पूज्य महानायक अमृतानन्द महास्थविरयागु व पूज्य नारद महास्थविर पिनिगु सफुति नं ग्वहालि कयागु दु ।

ब्वमिपिन्त थुइका बीया लागीं अपुक सरल भासं च्वयागु खः । थुकी द्वना नं च्वनेफु । द्वंगु क्यना ब्यूसा लिपा यात जां दै ।

थुकथं क्रमशः याना पिकाय्त व पिकाय्गु सुभावा व आश्वासन (भरोसा) बिया विज्याह्य धम्मवती अनगारिका प्रति कृतज्ञता प्रकट याना च्वना ।

संघारामे थ्यंक प्रुफ हया बांलाक छापे याना ब्यूगुलि शोभा भावती प्रिन्टिङ्ग प्रेसयात नं धन्यवाद मब्यूसे च्वने मफु ।

भिक्षु अश्वघोष

संघाराम भिक्षु तालीम केन्द्र

स्वांश पुन्ही, बुद्ध सं. २५३३

ढल्को, क्षेत्रपाटी, येँ ।

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स
मत्ति मभिमेस्या ल्यूल्यू दुःख नं वै

चक्खुपाल स्थविरया बारे

श्रावस्ती

(१)

जेतवने

मनोपुब्बङ्गमा धम्मा मनोसेट्ठा मनोमया
 मनसा चे पटुट्ठेन भासति वा करोतिवा
 ततो नं दुक्खमन्वेति चक्कव वहतो पदं ॥१॥

अर्थ- न्ह्यागुं मभिगु ज्याः यायथाय् मन ह्तापालाक
 वनी । उकिं मन हे नायो खः, मनं हे पुक वने जुया चोंगु
 खः । दुष्टगु मनं खंल्हाःसां, ज्याःयाःसां दोहँया ल्यूल्यू घःचा
 (इयातुक) तुला वैथें वया ल्यूल्यू दुःखनं वै ।

१- चक्खुपाल भिक्षुया संक्षिप्त बाखँ

श्रावस्ती चक्खुपाल धँम्ह छम्ह धनीं दु । छन्हु थोः
 थोः श्रद्धावान्पि स्वां धुं ल्हातीं ज्वना भगवान् बुद्धयाथाय्
 वना च्वंगु खना चक्खुपाल नं ल्यू ल्यू वन । जेतवने भगवान्
 बुद्धं बाखँ कना विज्याना चीन । वनं छखे लिक्क फेतुना
 एकचित्त याना न्यना चीन । वाखँ कोचाय्धुंका भगवान् बुद्ध
 याथाय् वना भिक्षु जूवन । वया याकन अरहत्त जुइगु इच्छां

विपस्सना ध्यान याय्गु इच्छा जुया छथाय् जंगले वन । मेपि
 भिक्षुपि नं दु । चक्खुपाल भिक्षु छंहे मद्यंसे भावना याय्गुली
 लगे जुल । न्ह्यो पाः जूगुलि मिखा स्यात । वैद्य वया वासः
 बिल । वैद्य तस्सकं नामीह्य । वया वासः तलकि मिखा याउंसे
 चोना लाइगु । तर गोतुला वा द्यना मिखाय् व न्हासे वासः
 तय्माःगु जुया चोन । चक्खुपाल घाःसा गोमतुल्येगु अधिष्ठान
 याना चोह्य । अथे घयागु मद्यनेगु नियम पालन याना चोह्य
 जुया फेतुनांतुं मिखाय् व न्हासे वासः तल । उकि वासलं
 मथिल । मिखा स्यंसां, कां जूसां थस्यं घका वास्ता मतसे
 मद्यंसे हे विपस्सना ध्यान यानांतुं चोन । मिखानं कां जुल
 अरहत्तनं जुल । तर जीवन मेपिनि उपकारया लागीःछुं ज्याय्
 मवल ।

चक्खुपालया अपोयाना चंक्रमण जक याना चोनेगु
 बानी । वाःवया चोंगुलि बेँ यक्को कीचात थाहाँ वयाचोन ।
 चंक्रमण याना चोवले तुति न्ह्या कीचात दक्को सित । विहारे
 चाःह्यु वोपि मनू तसें व भिक्षुपिसं घाल भिक्षु जुया नं प्राणी
 स्याना पाप याना चोन घका दोष बिया हाला वन । थो खँ
 भगवान् बुद्धयाथाय् थयंका बिल ।

भगवान् बुद्धं धैबिज्यात— व चक्खुपाल भिक्षु निर्दोष ।
 वं मनं स्याय् घका कीचात स्यागु मखु । वं मिखा मखं । मनं
 स्याय् घका मती मतःतलेयात पाप लाइमखु । मनं स्याये घका
 कल्पना याःसातिनि पाप लाइ । उकि मन हे मुख्य खः । दुष्ट
 मनं खँ ल्हाःसा, ज्याःयाःसा जक पाप ल्यू ल्यू वै धैबिज्यात ।

मन यच्चुमेस्या ल्यूल्यु सुख वै

मट्टकुण्डलीया बारे कना बिज्याग्

श्रावस्ती

(२)

अेतवने

मनो पुब्बङ्गमा धम्मा मनोसेट्ठा मनोमया
मनसा चे पसन्नेन भासति वा करोति वा
ततो न सुखमन्वेति छया व अनपायिनि ॥२॥

अर्थ- मन न्हाथायूनं ह्लापालाक वनी, मन हे नायो
जुया फुकं ज्याजुइ । उकि प्रसन्नगु यच्चुगु मनं खँ वा ज्या याः
मेस्या ल्यूल्यु किचः थें (याउँक) सुखनं ल्यूल्यु वै ।

दत्तले कुचा मरेका बिचाःह्य साहुया बाखँ

श्रावस्ती महाघनी दानीह्य अनाथ पिण्डिक थें जाःह्य
महाजन दुसा सुयातं कौ बागः बीमखुह्य मुस्या छगले गुथाय्
वां न्याइह्य साहु छह्य नं दु । व साहुया ध्यवा दुथें साक्क
नय्गु व बांलाक वसः छजू हे पुनी मखुह्य । थःजक नय्
मसःह्य मखु थःकला, काय्पिन्तनं नकी मखु वसः पुंकी नं
मखु । संसारे ह्लापां निसें आतकं अज्योपि नुगः स्यापि मनूत
दनि ।

व साहुया याकः काय् छह्य दु । ल्याय्ह नं जुल ।
वयागु नां मट्टकुण्डली खः । अभाग्यया खँ खः व साहुया काय्-
यात कमलपित्त ल्वचं थिल । माँ म्हेस्या साप पीर जुल ।
मचाया बौमेसित धाल - झी याकः काय्या ह्य सुख मडु ।
वासः याके माल । वैद्य सता है दिसं ।

नुगः स्याम्ह साहुं धाल- बाउचिया कपाजक स्यागु
खः । सेखं जक चाह्य थें । वयात क्वालः दायका त्वं कि ।
वैद्य सःता हया ध्यबा ब्यु, वासः न्याना हति । गुलि ध्यबा
फुकेगु । कमाय् याय् गुलि थाकु । मिसातसें छु स्यु ध्याव
कमाय्याय् गुलि थाकु धका । सुं कचों, हालेमते ।

मिसाया मन स्वकू कुतुं वन । गज्योह्य मिजंयाके लागु ।
जि काय्यात म्वाःम्वाकं स्याना छोइन थें चों । मट्टकुण्डली
भँ भँ तचोजुया वल । साहुनीया मन मचोन । वैद्य सःता
हति धका पिरे यात ।

कलाया खँन्यना साहु वैद्ययाथाय् वना न्यं वन-
थज्योगु ल्वे जूमेसित छु वासः नकेगु धका । वैद्यया तं पिहाँ
वल । नुगःस्याह्य साहुनं ध्यबा फुके माली धका वासः छु नकेगु
धका न्यं वल । वैद्यं फलनागु सिमाया हः दायेका त्वंकि धका
अथेतुं धया हल ।

साहुया धात्थें खःका धका सिमाहः दायेका त्वंकल ।
मचा भन तचोजुल । जःला-खःलापि म्हमफुह्य सोवल ।
सोवोपिसं सम्पत्ति खनी धका तचोह्य काय्मचा पिने मातने
(वरण्डाय्) ते यंकल । मट्टकुण्डलीया थःअबुया नुगःस्यापह

खना दिक्क चागु जक मखु तं नं पिर्हा वल । अन्तिम
अवस्थाय् ध्यान ।

बुद्धं ध्व खँ सिल । मट्टकुण्डलीया मने अबुया प्रति
द्वेष भाव तथा प्राण त्वतलकि भिजुइ मखु । सीत्येका मन
यचुका प्रसन्न जुया सिना वंसा भिजुइ घका मती तथा अन
विज्यात ।

मट्टकुण्डलीं भगवान् बुद्ध खना मतीतल- अहो, जि
सीत्येका तथागतया दर्शन पावेजुल । घन्य बुद्धया करुणा घका
मतोतया लय् तातां सिना सुगती वन ।

थन हे वस्पोल बुद्धं च्वे च्वंगु गाथा आज्ञा जुया-
विज्यागु खः ।

थःगु गलित मखन कि अशान्ति जुइ

थुल्लतिस्स भिक्षुया बारे कनाबिज्यागु

आवर्ती

(३)

जेतवो

अक्कोच्छि मं अवधि मं अजिनि मं अहासि मे
ये च तं उपनय्हन्ति वेरं तेसं न सम्मति ॥३॥

अर्थ— जित बोबिल, वं जित दाल, जित त्याकल,
जिगु लुटे याना काल घका गुम्हसिनं न्ह्यावलें लुमंका चोनी
वया मने गुवलें तं कोलनी मखु, शान्ति दैमखु ।

(४)

अक्कोच्छि मं अवधि मं — अजिनि मं अहासिमे
ये तं न उपनय्हन्ति — वेरं तेसूप सम्मति ॥४॥

अर्थ— जित बोबिल, जित दाल, जित बुकल, जिगु
लुटे याना काल घका न्ह्यावलें लुमंका मचोमेस्या, मती मदु-
मेस्या मने शान्ति दै, तं ल्यना चोनी मखु ।

थःगु दोष मखंम्ह थुल्लतिस्स भिक्षु

भगवान् बुद्धया निनिया काय् तिस्स धैम्ह छम्ह दु ।
बुरा जुइका भिक्षु जुल । भगवान् बुद्धयात प्राप्त जुइगु

सासागु नया ल्हना वोगुलि दयागु तां थुल्लतिस्स जुल ।
 आपालं धैथे मनूत नाप लाइगु भगवान् बुद्धया बैठके महास्थ-
 विरथे चोंक धिसिमिसि घाय्क फेतुना चोनीगु ।

आगन्तुक (अतिथि) भिक्षुपि पिनं विज्याइ बले
 गम्भीर पह पिकया चोनीगु । पाहाँ विज्यापि भिक्षुपिनि छम्ह
 महास्थविर (थकालिम्ह) भिक्षु जुइ घका वन्दना याइगु ।
 सम्मान याइगु ।

छन्हु छम्ह जिल्लाहाम्ह भिक्षु थुल्लतिस्सयाके न्यन
 छ भिक्षु जुयागु गुलि दत ? जि बुरा जुइका भिक्षु जुयाम्ह
 धाःबले आगन्तुक भिक्षु छला बैस बुरासां बुद्धिला मचातिनि
 खनि । थकालिपिसं वन्दना याका सुंको चो चोनीम्ह नकच-
 राम्ह भिक्षुका छ घका न्वात ।

व थुल्लतिस्स थिय्त्तं तं पिकया घाल छ सुयाथाय्
 वयं, छं स्यूला भगवान् बुद्ध जिमि पाजुया काय् । बांलाक
 म्हसीका खँ ल्हा घका भुनुभुनुं हाला भगवान् बुद्धयाथाय्
 वन । आगन्तुक भिक्षु थ्वं खगु नं मखुगु नं घाइ घका ल्यू ल्यू
 वना छखे लिक्क फेतुत ।

थुल्लतिस्स भिक्षु भगवान् बुद्धयात घाल- थ्व भिक्षु
 जित बांमलाक बोबिल थ्वयात थन विहारे तय् मज्यू ।

भगवान् बुद्ध थुल्लतिस्स अभिमानिह्य घका बांलाक
 स्यू । माने याके माःह्य घकानं स्यू । वस्पोलं वयाके न्यना
 विज्यात छ गन चो चोनागु ? छं आगन्तुक भिक्षु पित्त मागु

सत्कार सम्मान व थकालिपिन्त वन्दना यानाकि मयाना ?
 मयाना धका लिसः विसेलि भगवान् बुद्धं धैविज्यात-छ चोने
 मज्जु थाय् नं चोना आगन्तुक सत्कार नं मयाइह्म, थकालि
 पिसं वन्दना याका चोनीह्म । छंगु हे गलित खः, छं थःगु दोष
 मखं छ क्षमा फों । स्वको तक धालनं क्षमा मफों । जित
 बोवीमेसिके छुधका क्षमा फोनेगु ? व जक जिके क्षमा
 फोनेमाः धका थःगु हे पहल धयाच्चन । बुद्धयागु ख यात
 वास्ता हे मयाः । अले भगवान् बुद्धं धैविज्यागु खः जित
 बोबिल ,जित दाल धका तँ जक चाइचोन धाःसा वया मने
 गुबलें शान्ति दै मखु । थःगु गलित खके फुसा मने शान्ति दै ।

बदला मकायेगु उत्तमगु गुण खः

कालियक्खिनी (लिथु न्ह्यथुया) बारे

श्रावस्ती

(५)

जेतवने

न हि बेरेन बेरानि-सम्मन्तीघ कुदाचनं
अवेरेन च सम्मन्ति-एत धम्मो सनन्तनो ॥५॥

अर्थ- बदला कायेगु ज्या याना गुबलें नं शत्रु तनी
मखु, मैत्रीपूर्णगु ज्यां हे द्वेषभाव तनावनी । थ्व न्हापां निसें
चलेजुया चोंगु चलन खः ।

लिथु न्ह्यथुया दुष्मनीं अशान्ति

श्रावस्ती मां व काय् निहा दु । मांमेस्यां काय्यात
मयोमयो घाय्क ब्याहा यानाबिल । भमचा मचा दैमखुहा
लात । बुरिया छय् मचाया ख्वा सोया सीगु मती दुहा जुल-
खनि । काय्यात मेहा भमचा ब्याहा याना बीगु ग्वसाः ग्वल ।
न्हापायाह्य भमचाया मन मचोन । लिथु जुइमेस्या मचा दतकि
थःगु जीवन ताले लाइमखु । जि थःहे पासा छहा लिथु याना
बी, व थःम्हं घैथे दै घैगु मती तथा थःहे पासा लिथु याना
बिल । निम्हं मिले जुयाचोन ।

लिपा न्ह्यथुमेस्या मन मचोन । लिथुया प्वाथे दैवोगु
सिया वासः नका मचा क्वकया बिल । थुकथं निकः तक नं
याना बिल । लिथुमेस्यां मेपि पासानाप सल्ला यात । पासा-
पिसं घाल- छं न्ह्यथुयागु ज्या खः । प्वाथे दुगु खँ छं न्ह्यथु-
यात घायेमते । लिथुमेस्यां लिपा प्वाथे दुबले न्ह्यथुमेसित
मघाः । बरोबर थःछें वनाचोन । थःछें हे मचा बुइकेगु मती
तयाचोंगु न्ह्यथुमेस्यां सिल । सोकःतक नं कुतः यात । थ्व खँ
लिथुमेस्यां सिल । थःछें चोपिसं नं सिल । बदला कायेगु ज्या
शुरू जुल । मिलेजूपि पासापि तमं शत्रु जुल । निखलस्यां घृणा
व द्वेषभाव बढे जुजूं पुस्तां पुस्ता तक बदला कायेगु ज्या चले
जुल । थ्व खँ भगवान् बुद्ध सिया धैबिज्यात- तमं शत्रुभाव
दया हे चोनी । तंयात मैत्री हे जक त्याके फँ । बदलाकया
शत्रुयात त्याके फँमखु, गुबले नं शान्ति दैमखु, थ्व ह्वापां निसं
चले जुयाचोंगु नियम खः ।

Dhamma.Digital

ठिकसमझदारिं ल्वापु शान्त जुईफु

ल्वापुखिचा भिक्षुपिनि बारे

श्रावस्ती

(६)

जेतवने

परे च न विजानन्ति मयमेत्थ यमामसे
ये च तत्थ विजानन्ति ततो सम्मन्ति मेधगा ॥६॥

भावार्थ— छन्हू सीमानि धैगु मस्यूपिंमूर्खतसें ल्वापु व
कचवं पिकया चोनी । सीमानि धैगु लुमंपिनि ल्वापु तनावनी ।

बुद्धया खँ मन्थंपिं भिक्षुपिं

कौसम्बी घोषित घैह्य साहु छह्य दु । वं विहार छगू
दय्का भिक्षुपिन्त दान ब्यगु जुया व विहारया नां हे घोषिता-
राम (घोषित-आराम) जुल । उगु विहारे न्यासः भिक्षुपिं
चेला दुह्य विनयघर भिक्षु व न्यासः चेला दुह्य धर्मकथिक
भिक्षु नापं दोछि भिक्षुपिं बासं चों चोंगु दु ।

छन्हू धर्म कथिक भिक्षुया चःबि वना झारा चोने
धुंका लःथलचा भोपुइकाथके लोमन । अनं लिपा विनयघर
(नियमया बारे विद्वानह्य) भिक्षु चःबि वंबले लःथलचा अर्थे
थस्वका तैतःगु खन । धर्मकथिकयात आपत्ति जुइगु ज्यायात
घका आरोप लगेयात । थुलि खँ कया निथो नं भिक्षुपिं ल्वाना

चोन । निथो नं भिक्षुपिं शीलवानपि खःसां समाधि व प्रज्ञा
बःमलागुलि जोशे होश छखे लात ।

भगवान् बुद्ध बिज्याना न्वाना बिज्यात- सीमानि
घका लुममंला ? ह्यासु वसः पुना चोना घका लुममंला ?
मछालापुसे च्वं छिपिं ल्वानाचोंगु खना । मिलेजू, ल्वाय्मते ।

भिक्षुपिसं घाल- छपिं बुद्ध जुइघु कल । छपिं माःथाय्
बिज्याहुं । जिमिगु ल्वापु जिमिस हे सुल्भे याय् घया मूर्ख
जुयाबिल ।

बुद्धया नुगः मछिना थज्यापिं नाप नं चोनेगुला घका
मुत्त जंगले बिज्यात । उपासकपिसं सिल भिक्षुपिसं बुद्धया
अति हे मन्यंसे ल्वाना चोन । थुमित मेगु दण्ड वीगुमखु ।
बन्दना नं मयाय्गु, दाननं मबी गुघका भिक्षुपिन्त वास्ता हे
मयात । नय् मखंबले सकलें मिलेजुया बुद्धयाके क्षमा फोना
ल्वापु शान्त जूल ।

Dhamma.Digital

अल्सि जुईगु पतनया कारण खः

चूलकाल, महाकाल भिक्षुपिनि बारे

सेतव्य नगर

(७)

सिसपावने

सुभानुपस्सि विहरन्तं इन्द्रियेसु असंबुतं
भोजनम्हि च अमत्तञ्जुं-कुसीतहीन वीरियं ॥७॥
तं वे पसहति मारो-वातो रुक्खं व दुब्बलं ।

भावार्थ- न्हागु खंसां आहा ! धका न्यासि चाया
इन्द्रिय चंचल जुइहा, नय्गुली आशाकुति पहमेसित व अल्सी-
मेसित मारं क्वतेलो गथेकि बःमलागु सिमायात फसं कोथली ।

(८)

असुभानुपस्सि विरहन्तं इन्द्रियेसु सुसंबुतं
भोजनम्हि च मत्तञ्जुं सद्धं आरद्ध वीरियं
तं वे नपसहतिमारो वातो सेलं व पब्बतं ॥८॥

भावार्थ- खनागुली प्यमपुसे अशुभ धका मन
थुइका शरीर चंचल मजूसे चोनीमेसित, नय्गुली पाय्छि
जुइसःहा, श्रद्धा दुहा, उत्साह दुम्हेसित पर्वते चोंगु ल्वहंयात
फसं संके मफैथें मारं कोथले फैमखु ।

कलापिसं चीवर तोकूह्य भिक्षु

सेतव्य नगरे घनी दाजु किजा स्वह्य दु । इमिगु नां
खः महाकाल, मज्झिमकाल, चूलकाल । उपि स्वम्हं धार्मिक-
पूर्वक व्यापार याना ध्यवा कमाय्याना चोपि । चूलकालया
निह्य कला, मज्झिमकालया प्यह्य मिसा दु । महाकालया
च्याह्य कला दु । महाकाल घैह्य तंचाय्गु नं उस्त वानी महु,
पाप खना नं साप ग्याः ।

छन्हु चूलकालनापं महाकाल श्रावस्ती वना व्यापार
याःवन । अन भगवान् बुद्धं धर्म देशना यानाचोंगु न्यना भिक्षु
जुल । च्याह्य कला छें दुगु लोमंकल । खूब वीर्यवान जुया
विपस्सना ध्याने लगेजुया अरहन्त जुल । किजापिनि व्यापार
याय्त साप मछिन । दकसिबे चिकिधिकम्हं जिमिदाजुयात
न्ह्यागु याना नं छ्ये^० व्वना ह्यग्गु मनसुवा याना भिक्षु जूवन ।
श्रद्धातया भिक्षु जूवंगु मखु ।

छन्हु भगवान् बुद्धं चूलकाल, महाकाल व मेपि भिक्षुपि
व्वना सेतव्य नगरे विज्यात । चूलकालया कलापिसं थःभात
भिक्षु जुया वोगु खँ सिया छे^० भोजनया लागी निमन्त्रणा
यात ।

चूलकाल भिक्षु जुसें निसें कलापिं लुमंका चंचल मन
जुया चोह्य । कलापिसं मेपि मिजंत नाप ला भुले जुया
मचोला घैगु जक कल्पना याना चोनीह्य । वया कलापिसं

वयात छेँ ध्यनेसात सुयाके न्यना भिक्षु जुयागु घका चीवर
तोका छेँ तल ।

महाकालया कलापिनितं थःभातयात निमन्त्रणा याना
अथे हे चीवर तोकेगु खःसा गोया तल । निमन्त्रणा याना
यंकल । महाकाल अरहत्त जुइ धुंकुह्य जुया मिसातय्गु जाले
तमक्यन ।

किजाह्य जुलं मिसातनापं भुले जुल । दाजुह्य वाःसा
भुले मजू घका चर्चा जूबले भगवान् बुद्धं च्वे चोंगु गाथा निपू
आज्ञा जुयाविज्यागु खः ।

म्हासू वसःपुने अयोग्यम्ह

देवदत्त भिक्षुया बारे

श्रावस्ती

(६)

चेतवने

अनिक्कसावो कासावं यो वत्थं परिवहेस्सति
अपेतो दमसच्चेन न सो कासाव मरहति ॥६॥

भावार्थ— हाकुगु नुगः यचु मजूह्य, इन्द्रिय दमन मजूह्य
वा सत्य खँ ल्हाइमखुम्हेसिनं म्हासू वसः पुना चोने योग्य मजू ।

(१०)

म्हासु वसः पुने योग्यम्ह

यो च वन्त कसावस्स सीलेसु सुसमाहितो
उपेतो दम सच्चेन स वे कासाव मरहति ॥१०॥

भावार्थ— मने चोंगु क्लेशयात सफा याय्धुंकुह्य, शील-
धानह्य, इन्द्रिय दमन याय्फुम्हेसित म्हासु वःस लो ।

उत्तमगु चीवर दान

राजगृहे सारिपुत्र महास्थविर विज्याना दानया मह-
त्त्वया बारे घर्मदेशना याना विज्यात । छह्य उपासकं वस्पोलया

बाखँ न्यना तस्सकं श्रद्धा उत्पन्न जुल । अले वं तस्सकं बांलागु
 मूवंगु चीवर छपू दान बीगु मतीतल । अबले भिक्षु संघयात
 दान बीगु चलन मदुनिगु खनेदु । भोजन दान याकुथाय् चीवर
 दान बीह्य उपासकं न्यन- ध्व चीवर सुयात दान बीगु ।
 उबले अन देवदत्तयात योपि उपासकपि मुनाचोन । इमिसं
 घाल- भीत ज्याय् खेलेदुह्य, दुःख सुखे ग्वहाली बिया चोह्य,
 न्ह्यागुं ज्या यानाबीह्य देवदत्त भन्तेयात दान बीगु । मेपि
 बाखँ जक कना सुंक चोनीपि, देवदत्त भिक्षुथें ज्या मवो ।
 उकिं ग्राम चीवर वस्पोल देवदत्तयात हे दान बीगु ज्यु । वं
 चीवर दानकया पुना शहरे चाःहिला जुल । श्रद्धावानपि उपा-
 सकपिसं घाल- नुगः हाकुह्य देवदत्तयात व चीवर मलो ।
 सारिपुत्र महास्थविरयात जक लो ।

थुगु बारे भिक्षुपिनि पुचःले नं चर्चा जुल । ध्व खँ
 श्रावस्ती भगवान् बुद्धयाथाय् नं ध्यान । अले वस्पोलं घया
 विज्यात- मत्ति मभिपिन्त चीवर पुना चोनेगु मलो । शीलवान
 व इन्द्रिय दमन याय्फुपिन्त जक चीवर पुना चोने लो ।

सारगु छु धयागु मस्यूम्ह

सञ्जय परिव्राजकया बारे

राजगृह

(११)

बेलुवन

असारे सारमतिनो सारे चासार दस्सिनो
ते सारं नाधि गच्छन्ति मिच्छा संकप्प गोचरा ॥११॥

भावार्थ— मखुगु (असार) यात भिगु खः, खःगु
(सारगु) यात भिगु मखु घका मखुथे थुइका काइम्हेसित गुबलें
भि जुइमखु (सारगु दैमखु) ।

(१२)

सारं च सारतो जत्वा असारं च असारतो
तेसारं अघिगच्छन्ति सम्मासङ्कप्प गोचरा ॥१२॥

भावार्थ— भिगु विचार दुम्हेस्यां आवश्यकगु (सारगु)
थुइका काःथें अनावश्यकगु (असारगु) तोता सारगु लाभ
याना काइ ।

सत्य स्वीकार मयागुलि पतन जुल

सञ्जय परिव्राजक

राजगृहया लिक्क चोंगु उपतिस्स व कोलित धैगु
ब्राह्मणगामे सारिपुत्र व मौद्गल्यायन धैपि निह्म पासापि दु ।
निम्हं धनी सुखी काय्मस्त खः ।

छन्हु निम्हेस्यां प्याखं स्वै चोबले मतीवन ध्व प्याखं

धैगु सतना थें खः । थुकी सारगु छुं मदु । निम्हं संसारिक
जीवन खना विरक्त जुल ।

अवले अन संजय धैह्य परिव्राजक गृहत्यागी धार्मिक
नेता छह्य दुगु जुल । निम्हं अन वना शिष्य जूवन । तर अन
गुगु शिक्षा विया चोंगु खः व शिक्षां इपिं निम्हं सन्तुष्ट मजू ।
इमिसं इच्छायाःगु ज्ञान अन मदु । संजय परिव्राजकं स्युगु ज्ञान
फुक्कं सय्का काल । अनं अपो ज्ञान मेथाय् दैला धका निम्हं
निथाय् माःवन । सारिपुत्रं छथाय् शान्त दान्तह्य भिक्षु छह्य
खन । वस्पोल पंच भद्रपिमध्ये दकसिबे चिकिधिकह्य अस्सजि
धैह्य भिक्षु जुयाचोन । सारिपुत्रं मतीतल वस्पोलयाके अवश्यनं
छुं ज्ञान सीका काय्फै । लिक्क वना छलफल याना भगवान्
बुद्धया शिष्य व बुद्धवचन न्यना स्रोतापत्ति मार्गे ध्यन । थःम्हं
लाभ यानागु ज्ञान पासा मौद्गल्यायनयात न कंबले स्रोतापत्ति
मार्गे ध्यन ।

निम्हं थःगुरू संजय परिव्राजकयाथाय् वना थःपिसं
न्हुगु ज्ञान लाभ यानागु खँ कन । थःगुरूयात नं भगवान् बुद्ध-
याथाय् वनेनु धाल । थ्व खँ न्यना संजयया मने टिक्क मिन ।
अले धाल- भगवान् बुद्धयाथाय् पण्डित, विद्वानपि वनी तर
जिथाय् मूर्खपिं जक वइ धका व्यंगात्मकं (ध्याचूनका) धाल ।

सारिपुत्र मौद्गल्यायन निम्हं गौतम बुद्धयाथाय् वना
भिक्षु जुया अरहत जुल । मुख्यपिं शिष्यपिं नं जुल । थ्व खँ
न्यना संजय परिव्राजक नुगः हीका, दाह जुइका पतन जुल
धैगु सफूती च्वैतःगु दु ।

तालीम मद्गु चित्ते रागं दुःखबी

नन्द भिक्षुया बारे

श्रावस्ती

(१३)

जेतवन

यथा अगारं बुच्छन्नं वुट्ठी समति विज्झति
एवं अभावितं चित्तं रागो समति विज्झति
(गनं गनं यथागारं धका नं दु)

भावार्थ— बांलाक पलि चिना मतःगु छ्ये वा जोइथे
तालीम मद्गु मने नं राग जोइ ।

(१४)

यथा अगारं सुच्छन्नं वुट्ठी न समति विज्झति
एवं सुभावितं चित्तं रागो न समति विज्झति ।

भावार्थ— बांलाक पलिचिनातःगु छ्ये वा मजोइ थें
बांलाक तालीम जूगु चित्ते राग रूपी वा जोइ मखु ।

मतिनाया जालं मुक्त जूह्य नन्द भिक्षु

भगवान् बुद्धं धर्मचक्र देशनां लिपा हाकनं उरुवेल,
बुद्धगया चाहिला राजगृहे विज्यात । अनं शूद्धोदन जुजुयागु
निमन्त्रणा थ्यंसेलि कपिलवस्तु विज्यात । अबले राजदरबारे
स्वंगू मंगल उत्सव याय्त तयार (चूलाना चोंगु) जुया चोन ।
नन्द कुमारया विवाह मंगल, राज्याभिषेक व दरबार प्रवेश
मंगल व उत्सव मंगल । नन्दकुमार भगवान् बुद्धया किजा
खः । प्रजापति गौतमीपाखें बूह्य काय्मचा ।

नन्द कुमारया मन जनपद कल्याणीं सालाकार्थे,
जनपद कल्याणीया मननं नन्द कुमारनाप प्यपुना चोगु जुल ।
अथे धयागु निम्हेस्यां मतिना क्वातुइ धुकल । निम्हेस्यां
होकेगु दिने भगवान् बुद्ध दरवारे विज्यात । भोजन धुनेवं
नन्द कुमारयात पात्र जोका ल्यूल्यु वोन यंकाविज्यात ।
जनपद कल्याणीं थ्व खँ सिया इयालं क्वस्वया “आर्यपुत्र
याकनं लिहाँ विज्याहँ” धाःबले नन्द कुमारया नुगःधुक्धुक्
मिना चोन ।

कपिलवस्तुया निग्रोध आरामे थ्यंबले बुद्धं नन्द
कुमारयात प्रव्रजित याना विज्यात । नन्द कुमारया धाःसा
जनपद कल्याणी जक लुमंका ह्याइपुसे चोका भिक्षु जीवन
मय्का चोन । थ्व खँ सोका भगवान् बुद्धं नन्द कुमारयात
अप्सरार्थे बांलापिं मिसात क्यना जनपद कल्याणी लोमका
छोयफुसा थुपिं बांलापिं मिसात छन्त व्याहा यानाबीगु जिगु
जिम्मा जुल धका धैविज्यात ।

नन्द कुमारं अप्सरापिगु लोभं जनपदकल्याणी लोमंका
छोयत्त विपस्सना भावनाय् लगे जुल । नन्द कुमार सफल
जुल । अपायसकं योह्य जनपद कल्याणी लोमन धाःसा मेपिं
बांलापिं खनकि थुपिं अप्सरापिंनं लोमने फु । बांलापिं खनकि
गुलि जक ल्यूल्यु जुइगु । फुकं अनित्य, न्ह्याबलें बांलाना चोनी
मखु । थथे मतीतया नन्द कुमार बुद्धयाथाय् वना जित जनपद
कल्याणी नं मय्ल, अप्सरापिं नं मय्ल धाःवन । मन वसे
तःगुलि नन्द कुमार अरहत्त जुल ।

मखुगु ज्यां न्ह्याबलें शोकजुइ

फा स्याइह्य चुन्द शिकारीया बारे

राजगृह

(१५)

बेलुवन

इधसोचति पेच्च तोचति-पापकारी उभयत्थ सोचति
सो सोचति सो विहञ्जति दिस्वा कम्म किलिट्ठ मत्तनो

भावार्थ- मभिगु ज्या याइम्हेसित आः नं लिपा नं
शोक जुइ, थःगु अशुद्धगु ज्या खना न्ह्याबलें पीर व दुःखी
जुया चोनेमाली ।

तस्सकं पापीगु जीवन

राजगृहया बेलुवन आरामया लिक्कसं फा स्याना ला
मिया जीविका याइह्य चुन्दसूकरिक धंहा छहा दु । वं फा स्याय्
न्ह्यो फायात थामे धस्वाका चिना म्हुतु वांखाय्का कथि छत्वाचा
बेथां तया मिथें पूगु क्वालः प्यनं पिहाँ मवोतले लुना प्वाः
सफा याइगु वयागु न्हि न्हिस्या ज्या हे जुल ।

बेलुवन विहारे बुद्धयाथाय् सुथे नं न्हिने नं मनूत भो
भो स्वाँ धुं जोना वनाचोंगुपाखे वया छुं वास्ता मदु । वं खंहे
मखं धाःसां ज्यू । बेलुवने जुया चोनीगु धार्मिक कार्यक्रम नं
वया स्वे मयो न न्यने हे यो । भन अःख फायात सास्तीयाना
बेतोरं हाय्का बाखँ न्यना चोंपिन्त चित्त सुख मदेका बाधा

बिया चोनीगु । सुनांनं वयात खँ न्यके मफु, न सुयागुं खँ वं न्यं ।

लिपा व पापी चुन्द सूकरिक म्हं मफुत । वयात फा स्यानागु जक भस्स भस्स लुमना थारा थारा न्हुल । फा बेतोरं हाःगु जक लुमना थः नं अथे हे हाला हल । प्यपां चुया कोथाय् फा हलथेँ हाला दुःख सिया, फुकसितं दुःख बिया सिना वन । ध्व खँ बुद्धंसिया घयाबिज्यागु खः - मभिंगु ज्या याइपिन्त थथे हे नारकीय दुःख जुइ ।

भिगु ज्या याइम्हेसित न्ह्याबलें सन्तोष दें

धम्मिक उपासकया बारे

श्रावस्ती

(१६)

जंतवन

इध मोदति पेक्च मोदति कतपुञ्जो उभयत्थ मोदति
सो मोदति सो पमोदति दिस्वा कम्म विसुद्धिमत्तनो

भावार्थ— भिगु ज्या याइहा थन नं मेथाय् नं प्रसन्न
जुइ, न्ह्याथाय् नं थःम्हं यानागु शुद्धगु ज्या खना आनन्द जुया
चीनेदै ।

धर्मात्माह्य उपासकया बाखें

श्रावस्ती आदर्श काये बहपि उपासकपि आपालं दु ।
उकिमध्ये धार्मिक (धम्मिक) वैह्य उपासक छह्य दु । व उपा-
सकतय् नायो खः । व खँ जक सय्का चीनीह्य नायो मखु ।
ध्यबां धनी मखुसां गुण धर्मपाखें गाक्कं धनीह्य । करपिन्त
उपकार याय् न्ह्याह्य । न्ह्यागुं मनं खना थःम्हं हे ज्या
याइह्य । वया कला व काय् म्हाय्पि नं उतिकं हे ज्ञानोपि
जुल । उकिं वयागु नां हे धर्मात्मा जुल । त्याले चीपिनि
सरुस्यां यो, छाय् धाःसा फुकसितं ज्याय् खेले दु ।

संसारया स्वभाव खः भिपि आपाम्वाना मचों । व
धार्मिक उपासक तस्सकं ह्यमफत । वया भिक्षुपि दर्शन याय्गु

इच्छा जुल । भिक्षुपिं विज्याना व धम्मिक उपासकया लासा
छचाखेरं फेतुना सतिपट्टान सूत्रया वाखँ कना विज्यात ।

अवले व उपासकयात हुई कः यंकल । देवलोकं देवतापिं
वया जिमिगु विमाने चोंवा धका हालाचोन । व उपासकं
आसेनि हालेमते धका ल्हाः भाय्यात ।

थुखे भिक्षुपिनि मती वाखँ कनेमते धाःगु जुइ । तचो
जुल धका दनावन । काय्पिं म्हाय्पिं नं नुगः मच्चिका मिखां
खोवि वय्का चोन ।

धम्मिक उपासकया होश वल । भन्तेपिं गन विज्यात
धका न्यन । काय्पिसं धाल- वाः नं हे गात गात धका ल्हाः
भाय्यात अले आः चोनां मजिल धका लिहाँ विज्यात । थ्व खँ
न्यने धुंका धम्मिक उपासकं धाल- जितःला देवलोकं कावया-
चोन, उकिं आसेनि धका इमित धयागु । आ जि वनेत्यल ।
छिपिनं जिथेंतुं धार्मिकपूर्वकं जीवन हनाचों धका प्राण तोता-
वन ।

उखे भिक्षुपिनं विहारे लिहाँ वंवले भगवान् बुद्धं न्यना
विज्यात- धम्मिक उपासकं याउँक वाखँ न्यंला ?

भिक्षुपिसं लिसः बिया धाल- जिमिसं सतिपट्टान
सूत्रया खँ कना चोनावले ख्वाःला याउँसे चों थें चों तर बिचे
हे गात गात धका ल्हाः भाय्यात ।

अले तथागतं धैविज्यात- व उपासकं गात धका
छिमित धागु मखु । वयात ला देवतापिं वया थन विमाने चोंवा
धका हाला चोंगुलि ल्हाःभाय् यागु । अले बुद्धं धयाविज्यात-
धर्मात्मात थन नं आनन्दं चोनेदु, लिपा नं आनन्दं चोनेदु ।

मत्ति मभिनकि ताप जुइका चोनेमाली

तापं पुना चोह्य देवदत्तया बारे

श्रावस्ती

(१७)

जेतवन

इध तप्पति पेच्च तप्पति पापकारी उभयत्थ तप्पति
पापं मे कतंति तप्पति भिय्यो तप्पति दुग्गतिं गतो

भावार्थ— पापी थःम्हं यानागु पापकर्म खना आः नं
लिपानं न्ह्यावलें ताप जुइका चोनी ।

सीत्येका ताप जुइका चोम्ह देवदत्तया बाखँ

देवदत्त देवदहया सुप्रबुद्ध शाक्य (कोलिय) या काय्
खः । यशोधरादेवीया किजा जूगुलि सिद्धार्थ गौतम बुद्धया
ससकिजा नं खः । देवदत्त मचानिसें लोभ लालच दुम्ह जुया
चोन । मत्ति मभिम्ह जूसां भिक्षु जूवन । मत्ति मभिम्ह घका
स्यूसां सत्संगलं भिनां वैला घका बुद्धं देवदत्तयात भिक्षु याना
बिज्यात । वयात बुद्धं मायानं याना बिज्याः । एसां वुसें
वोगु बानि सिसेंतनी धाःथें देवदत्तया स्वभाव बांलाना मवो ।
उपासक उपासिकापिसं बुद्धयात व अग्रश्रावकपिन्त जक
माने याः, वयात माने मयाः घकाः ईर्ष्या ग्राना तंपिकया हल ।

अजातशत्रु राजकुमार वः कया थः बलाकेगु ग्वसा
गोल । अजातशत्रुयात थः अबु बिम्बिसार स्याना जुजु जु ।

जि (देवदत्त) नं बुद्ध जुइ धका सल्लाह यावंबले भौयात धौ
पासाथै जुल । बुद्धयात स्यायेत अनेक षडयन्त्र यात ।
असफल । ल्वहतं कय्कल, किसि तोताविल, संघ निकूथला
विल । एनं वया मनंतुंथे ज्या मजू ।

लिपा देवदत्त म्हमफुत । भन झन तचो जुल । थःम्हं
यानागु कुचक्र लुमन । थःथम्हं जि मखुगु ज्या याय्लात ।
जित भिजुइ मखुत । बुद्धयाथाय् वना क्षमा फोंसा जक जित भि
जुइ । वसपोलं अवश्य क्षमा वी । वसपोल जिथे मत्ति मभिम्ह
मखु । जितला थःम्हं यानागु ज्यां ताप जुल ।

बुद्धयाथाय् छक यंका ब्यु धका धाःबले खाता नाप
ल्होना यंकल । बुद्धया खा मखंकं हे लें विचे हे प्राण तोता
वन । अले गौतम बुद्धं धैविज्यागु खः- मखुगु ज्या याम्हेसित
थननं ताप जुइ लिपानं ताप जुइ ।

Dhamma.Digital

यच्चुगु नुगलं पुण्य याम्हेसित सन्तोष दै

सुमना देवीया बारे

श्रावस्ती

(१८)

जेतवन

इध नन्दति पेच्च नन्दति कतपुञ्जो उभयत्थ नन्दति

पुञ्जं मे कतं ति नन्दति भिद्यो नन्दति सुग्गति गतो

भावार्थ— पुण्ययाःम्ह थननं मेथाय् नं मन याउँका चोनी । थःम्हं यानागु पुण्य लुमंका सुगती वना नं आनन्दं चोने दै ।

तस्सकं हिसीदुम्ह ज्या बांलाम्ह मेजुया बाखँ

श्रावस्ती भगवान् बुद्धयात् न्येप्यंगू (५४) करोड दां खर्चं याना जेतवन विहार दान व्यूम्ह अनाथपिण्डक साहु छम्ह दु । वय्कया छेँ ण्हिं ण्हिं धयार्थे भिक्षुपित्त भोजन दान व्यू । अनाथपिण्डक महाजनया मेमेथाय् भिक्षुपित्त भोजन याकुथाय् हेरविचार याःवने माःगुलिं थःगु छ्येँ भिक्षुपित्त भोजन याकी बले विचाः याय् मलाः । उकिं तःधिम्ह म्हाय् महासुभद्रा व माहिलीम्ह म्हाय् चूल सुभद्रा व चीधिम्ह म्हाय् सुमना देवी स्वम्हेसित भोजनया जिम्मा बिल । भिक्षुपित्त भोजन याका घर्मदेशना न्यना स्रोतापन्न जूपिं महासुभद्रा व चूल सुभद्रा निम्हं भात वन । भोजनया जिम्मा फुकं सुमना देवीं काल । वनं सकदागामि जुल । वन म्हंमफत । तचो जुल ।

अनाथपिण्डिक महाउपासक म्हाय्याथाय् वया न्यन-
मैचा छन्त छु जुल ?

सुमनादेवीं धाल- किजा छाय् घका ?

थोखँ न्यना अनाथपिण्डिकया मती वन म्हाय् मचां
वेहोशेजकं खँ ल्हाःगु ला !

अनाथपिण्डिक- म्हाय् मेजु छाय् ब्रेहोशे लाना खँ
ल्हानागु ला ?

सुमना देवीं हाकनं धाल- किजा जि होश तथा
खँल्हाना ।

निकः स्वकः तक नं थुकथं खँ जुसेलि अनाथपिण्डिकया
मन सुख मन्त । सरासर भगवान् बुद्धयाथाय् वना धाःवन ।
भगवान् बुद्धं खँ थुइका बिल- सुमनादेवी म्हाय् जूसां सक-
दागामि जुल । छि चाईं स्रोतापन्न तिनि । उकि छित म्हाय्
मेजुं किजा धाःगु खः । सुमनादेवी मन्त । बुद्धं वयागु छुं
धन्दा काय्म्वाः । थन नं आनन्दं चों चोंम्ह, नुगः यचुम्ह
कर्तव्य पालन याना चोंम्ह, लिपानं आनन्दं चों चोनी धाःगु
बुद्धया खँ न्यना अनाथपिण्डिकया मन चोन ।

श्रमणत्व मस्यूम्ह भिक्षु

निम्ह पासा भिक्षुपिनि बारे

श्रावस्ती

(१६)

जेतवन

बहुम्पि चे सहितं भासमानो न तक्करो होति नरो पमत्तो
गोपोव गावो गणयं परेसं न भागवा सामञ्जस्स होति

भावार्थ— त्रिपिटकया ज्ञानदुम्ह (यक्व सःस्यूसां)
आचरण बांमलाम्हेस्यां करपिनि सा जःवना दुस त्वने मखंम्ह
साजवा थें श्रमणत्वया रस मथूम्ह खः ।

श्रमणत्वया रस थूम्ह भिक्षु

अप्पम्पि चे सहितं भासमानो- धम्मस्स होति अनुधम्मचारी
रागं च दोसं च पहायमोहं- सम्मप्यजानो सुविमुत्त चित्तो
अनुपादियानो इध वा हरं वा- सभागवा सामञ्जस्स होति

भावार्थ— भतिचा जक जूसां धर्मं अध्ययन दु थें राग
द्वेष मोह सालुका आचरण बांलाका थुगु लोक व परलोकया
चिन्ता मकासे ज्या याइमेस्यां श्रमणफल प्राप्तयाइ । अथवा
श्रमणत्वया रस काइम्ह जुइ ।

सःस्यूधका घमण्डीम्ह भिक्षु

श्रावस्ती नगरे निम्ह मनू धार्मिकपूर्वकं चों चोंपि दु ।
इपि निम्ह तस्सकं मिलेजूपि पासापि । बैसं छम्ह थकालि

मेम्ह क्वकालि जूसं ज्यायाय्वले निम्हेस्यां छगू हे विचार जू ।

छन्हु निम्हं धर्मदेशना न्यना भिक्षु जूवन । बैस
अपोम्ह विपस्सना ध्याने लगे जुया अन्तर्मुखी जुया अरहन्तनं
जुल ।

मेम्ह ल्याय्म्हचाहा ग्रन्थ अध्ययने लगे जुया धर्मकथिक
(वाखँकनीम्ह) जुल । यक्व शिष्यपिं मुंका आख व्वंकीम्ह
जुल । अथे जुया तःधं छु जुल । जिथें सःस्यूम्ह मेपिं सु दु
धका घमण्ड पह पिहाँवल ।

मेम्ह विपस्सना ध्यान अभ्यास याना अरहन्त जूम्ह
पासाम्ह भिक्षुया थःपासा ग्रन्थ अध्ययने लगे जूम्ह भिक्षु वरो-
वर लुमंका चों । तर वाँखकना चोनीम्हेस्यां अरहन्त जूम्ह
पासायात गुवले लुमंकु मदु । छन्हु अरहन्त जूम्ह भिक्षु बुद्धया
दर्शन याय्धुंका थः पासाम्ह भिक्षुया थाय् विज्यात । सम्मान
याय्मागु माने याय्माःगु यात ।

व भिक्षुं थः पासा अरहन्त जूम्ह धका मस्यू । थः
सःस्यू पह क्यने थें नं पासायात बुके थें म्वाः मदुगु प्रश्न न्यना
दुःख बीगु मतीतल । भगवान् बुद्धं ध्व खँ सिया अनविज्याना
ग्रन्थधुरे चोंम्ह अभिमानीम्ह भिक्षु याके थम्हं (बुद्धं) हे प्रश्न
न्यना विज्यात । वं लिसः बी मफुत । वहे प्रश्न अरहन्त भिक्षु
याके न्यंवले अपुक हे लिसः बिल ।

अले अन भगवान् बुद्धं धैविज्यागु खः यक्व सयूका
सीकातःसां, त्रिपिटकया खँ यक्व स्यूसां आचरण बांलाका ज्या
मयाम्ह करपिनि साभवा खः गुम्हेस्यां दुरु त्वने मखं ।

भतिचाजक घर्मया खँ स्यूथे आचरण बांलाका ज्या
याना यंकुसा व रस त्वने खंम्ह श्रमण जुइ ।

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

१) बुद्धया क्षिनिगु विपाक	२८) अनत्त लक्षण सुत्त
२) अभिधर्म भाग- १, २	२९) वासेटी थेरी
४) मंत्री भावना	३०) धम्म चक्कप्पवत्तन सुत्त
५) ऋद्धि प्रातिहार्य	३१) लक्ष्मी छो
६) योहा म्हाय्	३२) महास्वप्न जातक
७) पञ्चनीवरण	३३) बाखँया फल भाग-१,२
८) बुद्ध धर्म, द्वि. सं.	३५) जातक बाखँ द्वि. सं.
९) भावना	३६) राहुलया
१०) एकताया ताःचा	३७) अहिंसाया विजय
११) प्रेमं छु ज्वी ?	३८) प्रौढ बौद्ध कक्षा
१२) कर्तव्य	३९) मूर्खह्य पासा मज्यू
१३) मिखा द्वि. सं.	४०) बुद्धया अर्थनीति
१४) बुद्धया अन्तिम यात्रा १, २	४१) भ्रमण नारद
१६) त्रिरत्न गुण स्मरण तृ सं.	४२) क्षान्ति व मंत्री
१७) परिव्राण द्वि. सं.	४३) उखानया बाखँ पुचः
१८) कर्म	४४) पालि भाषा अवतरण
१९) प्रार्थना संगृह द्वि. सं.	४५) मत्ति भिसा गति भिनी
२०) बाखँ भाग-१,२,३,४,५,६	४६) बौद्ध ध्यान भाग १, २
२६) बोधिसत्व	४८) हृदय परिवर्तन
२७) शाक्यमुनि बुद्ध	४९) न्हापांयाम्ह गुरु सु ? द्वि

५०) अभिघर्म	७५) बुद्ध-जीवनी
५१) सप्तरत्न धन	७६) सर्वज्ञ-१,२
५२) महासति पट्टान सूत्र	७७) धम्मपद कवित्रा
५३) शान्तिया त्वाःथ	७८) धर्म मसीनि
५४) चरित्र पुचः भाग-१,२	८०) दान
५६) बुद्ध व शिक्षा (क)	८१) तेमिय जातक
५७) बौद्ध ध्यान	८२) वम्मिक सुत्त
५८) किंसा गौतमी	८३) मध्यम मार्ग
५९) जप पाठ व ध्यान	८४) महासीहनादमुत्त
६०) लुम्बिनी विपस्सना	८५) भिम्ह म्हायाय व काय
६१) विश्व धर्म प्रचार देशना-१,२	८६) निक्षु जीवन
६३) योगीया चिट्ठी	८७) भिम्ह मचा
६४) जातक माला भाग-१,२	८८) विवेक-बुद्धि
६६) संक्षिप्त भावना	८९) स्वास्थ्य लाभ
६७) महानारद जातक	९०) शिक्षा १,२,३,४
६८) पालि प्रवेश भाग-१,२	९४) दृष्टि व तृष्णा
७०) चमत्कार	९५) विपस्यना ध्यान
७१) मणिचूड जातक	९६) संगः लाइहा लाखे
७२) महाजनक जातक	९७) सतिपट्टान भावना
७३) गृही-घिनय तृ. सं.	९८) गौतम बुद्ध
७४) बुद्ध व शिक्षा [ख]	९९) धम्मपद व्याख्या-१

मुद्रकः शोभा भगवती प्रिन्टिङ्ग प्रेस, ढल्को, छेत्रपाटी, यं ।